

POSUDEK DIZERTAČNÍ PRÁCE

Název práce: Andragogické souvislosti ošetrovatelské profese
Autor práce: Mgr. Ivona Buryová

Název instituce: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra sociologie a andragogiky

Studijní obor: Andragogika

Oponent: doc. PhDr. Kateřina Ivanová, Ph.D., Ústav sociálního lékařství a zdravotní politiky
Lékařské fakulty UP v Olomouci

Datum odevzdání posudku: listopad 2011

Úvod práce a společenský význam práce:

Autorka ve své práci řeší psychosociální aspekty zdravotnického povolání a zaměřuje se blíže na specifika zdravotnické profese jako jednu z pomáhajících profesí. Zvolila si téma, které je v současné době velmi aktuální. Se společenskými změnami přichází i požadavky na zkvalitnění ošetrovatelské péče a individuální přístup k nemocnému, který v současnosti klade důraz i na kulturní a sociální uspokojování potřeb nemocných. Stále větší nároky na ošetrovatelský personál a současná restrukturalizace zdravotnických služeb vytváří komplikované společenské prostředí jak pro poskytovatele zdravotnických služeb, tak i pro jejich uživatele, jak uvádí autorka v úvodu disertační práce. Součástí ÚVODU je i struktura disertační práce a stručný přehled hlavních kapitol.

Posuzovaná práce má 135 stran bez příloh, 4 relevantní přílohy, vychází ze 166 literárních pramenů, z toho je 139 literárních zdrojů knižního či sborníkového charakteru, 18 elektronických zdrojů, 7 zdrojů z recenzovaných českých časopisů a 2 zdroje ze zahraničních časopisů. Znáám situaci ve vědecké oblasti zdravotnických profesí, a proto tento rozsah nastudované a použité literatury považuji za více než dostatečný. Kvalitní rešeršní práce doktorandky se projevila i v textu, kde svá tvrzení opírá často o více než jednu autorskou práci.

Cíle práce jsou uvedeny v úvodu spíše jako uvedení do problematiky a vysvětlení, proč nové andragogické kurikulum (jež návrh, uskutečnění, analýza a hodnocení je zásadním pilířem této práce) vůbec vzniklo. Konkrétně a podrobně jsou cíle potom formulovány v kapitole Design výzkumu, kde jsou vhodně propojeny i s výzkumnými otázkami. Tím celá práce získává na přehlednosti, ukazuje celý postup, a dalo by se říct, že vlastně nahrazuje kapitolu s uvedením metodiky. Jednoznačně pomáhá čtenáři při orientaci v jejím obsahu. Oceňuji i připojení operacionalizace zásadních pojmů k této kapitole, i když k nim doktorandka dochází až v teoretických východiscích, což je v další části práce. Ale pro tento nedostatek postupu je možno přičíst k vyšší kvalitě vysvětlení smyslu celé práce.

Za ryze teoretickou část práce lze považovat pouze 2. kapitolu (s. 10), která se věnuje východiskům procesu pomáhání a diferenciaci pomáhajících profesí. Autorka prezentuje vybrané autory, kteří se tímto procesem zabývají z různých úhlů pohledu. Na str. 14 doktorandka srovnává názory svého teoretického zkoumání s reálnou zdravotnickou praxí, přičemž vychází z vlastní praxe zdravotnického pracovníka. Jak zdůrazním i dále, bez specifického zdravotnického vzdělání doktorandky a její praxe ve zdravotnických zařízeních by taková práce nikdy nemohla vzniknout, pro její práci je tedy primární znalost zdravotnického prostředí a teprve jako sekundární je získávání andragogických vědomostí a dovedností. V kapitole 2.7 doktorandka rozebírá teorie motivačního jednání a blíže se věnuje vybraným teoriím Frankla, Schmidbauera a Rogera. Opět komparuje s příklady z nemocničního prostředí a vnáší do teoretických poznatků vlastní zkušenosti ze zdravotnické praxe. Na str. 20 uvádí kazuistiku, která, podle mého názoru patří do poznámky pod čarou.

V závěru druhé kapitoly poukazuje autorka na rizikové faktory práce v pomáhajících profesích, které jsou v současné době předmětem mnoha diskuzí a prezentuje návrhy a možnosti řešení negativních jevů ve zdravotnictví prostřednictvím supervize.

V následující části práce již nelze od sebe oddělit teoretickou a praktickou analýzu zejména proto, že se další kapitoly věnují zdravotnictví, zejména ošetrovatelství, přičemž ucelený pohled na tuto problematiku dává doktorandce možnost tvorby základu andragogického kurikula pro zdravotnické pracovníky. Teprve na tuto analýzu navazuje andragogická část práce (správně), neboť doplňuje zjištěný „vzdělávací gap“ zdravotníků, jež pedagogicky formuje a vytváří tím „stravitelné, výživné a udržitelné kurikulum“. V této části práce mně ale doslova iritují dvě kapitoly:

1. 4.1 Sociální role zdravotní sestry - kde je na základě obecných definic sociálních rolí od polských autorů naprosto neprůhlednou zkratkou odvozeny sociální role zdravotních sester v Polsku. Sociální role českých sester je již podepřena vhodnou literaturou.

2. 5.2 Současný systém profesního vzdělávání zdravotních sester v Polsku - kde je polský systém ukazován na jednom (a ještě poněkud nedokonalém) výzkumu. To na srovnání s českým systémem je opravdu nedostatečné, autorka se obhajuje vlastními zkušenostmi z tohoto regionu, ve vědecké práci je nutno tyto tvrzení doložit buď relevantní literaturou, nebo výzkumem.

Výsledky práce - doktorandka zde navazuje na předchozí části a představuje vlastní vzdělávací projekt Andragogické kurikulum. Systematicky a podrobně seznamuje s jeho přípravou a tvorbou, která byla ovlivněna požadavky zdravotnického zařízení. V podobě schématu představuje design kurikula, což považují za přehledné a svědčí o autentičnosti vzdělávacího projektu. Vzdělávací moduly jsou logicky uspořádané a vykazují mezipředmětové vztahy, které jsou v tomto typu vzdělávání velmi důležité. Účastníkům vzdělávání dávají široký přehled o jednotlivých oblastech zdravotnického zařízení s důrazem na chápání sociálně-kulturních souvislostí a personálního managementu, vedení lidí, sociálně-psychologických aspektů činnosti jednotlivců a skupin, jako i etických dimenzí mezilidských vztahů. Součástí šesté kapitoly je i hodnocení vzdělávacího projektu. Autorka zvolila hodnocení podle Donalda Kirkpatricka, které je pro tento záměr nejvhodnější. Trochu chaoticky vypadá sedmá kapitola, která představuje sociologický výzkum ve zdravotnickém zařízení, zaměřený na analýzu sociálního klimatu. Autorka se snažila v rámci primárního výzkumu provést jakousi „sondu“ a selektovat výsledky, které se vztahovaly ke čtvrté úrovni Kirkpatrickova modelu měření efektivity vzdělávání. Přesto lze výsledky výzkumu považovat za validní, jelikož vypovídají o kvalitě interpersonálních vztahů a komunikaci, o týmové práci a procesu řízení po absolvování kurikula. Autorka zpracovala výsledky výzkumu přehledně s doprovodnými komentáři k jednotlivým výsledkům výzkumu.

Diskuze - chybí, není v tomto oboru zvykem

Závěr - Zde doktorandka hodnotí splnění cíle a správnost zvolených metod zkoumání. Přehledně a s logickým postupem odpovídá na kladené výzkumné otázky a hodnotí splnění dílčích cílů vzdělávacího projektu.

Celkově lze konstatovat, že výzkumná část práce je jednodušší a spíše diplomového charakteru, je však významně zaměřena do praxe, kterou doktorandka evidentně zná a velmi fundovaně se v ní orientuje. Přínos disertační práce tedy zejména vidím v propojení teorie a praxe. V práci nejsou zásadní teoretické a metodologické chyby (vyjma dvou již výše uvedených kapitol).

Z těchto důvodů práci doporučuji k obhajobě

Olomouc 1. 12. 2011

doc. PhDr. Kateřina Wariova, Ph.D.

Místo a datum vypracování posudku
posuzovatele

Jméno a vlastnoruční podpis